

Posamezna številka stane 2 kroni.

Naročnina listu: Celo leto 35 din., pol leta 18 din., četrt leta 9 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 65 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvu sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban štev. 113.

STRAŽA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LJUDSTVO

Poštnina v državi SHS pavšalirana.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta štev. 5. - Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštne proste. Telefon interurban štev. 113.

I. štev.

Maribor, dne 2. januarja 1922.

Letnik XIV.

Uradniška armada.

Nova vlada je bila na četrikovi skupščini sprejeta z ostro kritiko, ki se nanaša v prvi vrsti na zavoženo finančno politiko. Finančni minister g. Kumanudi je podal svoje poročilo, ki končuje s starim jadikujočim refrenom: stroški in izdatki so ogromni, štediti bo treba. Gospod minister je to že nešteto krat povedal, troši se pa vedno več.

Število državnih uradnikov je doseglo v naši državi fantastično višino ter je srečno prekoračilo že 200 tisoč. Za to činovniško armado se potroši dobro polovico cellega proračuna. Stediti bo treba, velika činovniška armada se mora zmanjšati, to pripoveduje gospod minister, to priznavajo tudi drugi državniki, samo s tem nočejo priti na dan, da so nam strankarski interesi in „partijski ključi“ nalotvorili to strašno breme. V tem leži vsa nesreča našega državnega gospodarstva in dokler se to ne odpravi, ni pomoči in ni izhoda. Prazno govorjenje je povod raznovrstnih in zelo značilnih predlogov. Tako je beograjski „Balkan“ pred par dnevi nasvetoval sledečo rešitev: „razgnati je treba celo avstrijsko bagažo!“ Sicer ne verujemo, da bi se vlada ravnala po tem receptu, znano nam pa je, da so se doslej uveljavljali drugi, zelo podobni nasveti in tako se je pri vsakem „čiščenju“ v uradniških vrstah odgnalo in zapostavilo dosti dobrih uradnikov, veliko nesposobnih, ki ne spadajo med „avstrijsko bagažo“, se je pa povišalo in naneslo. To se dogaja v pošlabljanje uradniške kvalitete že od prevrata in ujedinjenja sem, na mestih se je na tisoče nesposobnih ljudi, da bodo strankarska „kontrola“, da dobijo „nagrado“, ali pa samo za to, ker zahteva to strankarski ključ ali strankarsko profitarstvo razdelitev.

Bilo bi nujno potrebno, da se pretrase uradniško vprašanje z ozirom na potrebe službe ter da se odvrnejo vsi protekcijski in politični razlogi. Dokler se to ne zgodi, se bomo pa vgrezali vedno globlje v nered in korupcijo na vseh koncih in krajih.

Žalostni minister žalostnih financ ki toliko govori o dobri in nujno potrebni rešitvi uradniškega vprašanja, je pač mož svoje dobe in svoje stranke ter se za to niti ne zaveda, da je ravno v njegovem delokrogu toliko korupcije, da bi imel lahko iz nje najboljšo ogledalo vseh nezdravih razmer naše uradniške armade.

Pri razsipanju državne imovine in pri koruptni strankarsko-profitarski in pohlepni navlaki v uradniških vrstah ima to ministrstvo žalostno prvenstvo. Vzemimo za primer samo eden oddelkov, takozvano „Generalno Direkcijo Državne Uprave“ (vse z veliko črko, da je več ugleda): Po proračunu iz l. 1919-20 je bil v tem oddelku eden direktor, dva šefa, eden podšef, dva sekretarja, dva knjigovodje z enim pomočnikom in petimi pisarji. Vsega skupaj trinajst „ukaznih“ uradnikov. To je bilo po vseh mogočih znakih več kot dovolj. Sedaj pa imamo po novem proračunu v istem oddelku zraven direktorja še pomočnika, dva inšpektorja, dva načelnika, pet šefov, dva podšefa, pet knjigovodj s tremi pomočniki, šestimi pisarji, tako, da imamo mesto 13 — sedaj 45 „ukaznih“ uradnikov če všteto še razne praktike in diniste, ki so pa med tem že najbrž tudi načelniki, šefi ali vsaj sekretarji. Osobje je večkrat povečano posel je pa ostal, kakor je bil.

Temu primeren je tudi proračun tega ministrstva, ki se je od lani za štirikrat pomnožil. Tako je v ministrstvu, čigar vrhovni šef pridiguje štedljivost — priporoča vodo, a pije vino. Minister je demokrat, ministrstvo je demokratska domena in tako bi lahko našli ministrstvo za ministrstvom, tu se pasejo demokrati, tam ra-

dikati. Mi vidimo iz vsega tega rešitev uradniškega vprašanja, oblastniki

pa ne, zato so pa oni državotvorni, mi pa protidržavni.

Uprava deželne imovine.

Elektrarna na Završnici je dala povod nekaterim listom, da so se nepovoljno izrazili o delovanju sosveta pri upravi kranjske deželne imovine, katera je sedaj po razpustu komisije za to upravo, popolnoma v rokah pokrajinske vlade. Ta sosvet nima druge oblasti in naloge, kakor odgovarjati na morebitna stavljenja vprašanja vlade, če smatra ta za potrebno ga vprašati. Vezana pa vlada ni v nobenem oziru. Obžalovati je le, da se ni našel nobeden list, ki bi bil o pri- liki razpusta komisije za upravo deželne imovine temu ugovarjal, da je kratkoma postala vlada neomejen gospodar tega premoženja. Vse je bilo tedaj tiho, tudi skrajna opozicija se ni ganila, in vlada je bila upravičena smatrati to splošno molčanje za pritrdjevanje. Vsled naše kratkovid-

nosti smo izgubili avtonomno deželno upravo, katero so ostale nasledstvene države obdržale, ko so takratni vodilni krogi kratkoma razpustili deželni zbor in odbor, ter dali vladi vrhovno nadzorstvo nad premoženjem kranjske dežele, katero naj bi upravljala posebna komisija. Sedaj je storila vlada korak dalje, razpustila je to komisijo, da bo sama upravljala to premoženje. Preostaja le še zadnji korak — konfiskacija tega premoženja. To so momenti v političnem življenju, katerih bi častikarstvo ne smelo prezreti, še manj pa politične organizacije. Po to- čni ne pomaga zvoniti.

Kaj je z deželskim imetjem na Stajerskem in na Koroškem? Kdo ga upravlja? Kdo pobira in vživa dohodke? Napravi naj se red!

Vse ob enem.

Pod zvanečim imenom „Kr. privil. trgovinskih agencij kraljevine SHS“ in okinčane z državnim grbom najdemo po raznih mestih inozemstva ustanove, ki bi imele voditi skrb za ustanovitev dobrih trgovskih zvez med našo državo in med tujim svetom.

V prospeh te naloge in tega smot- ra bi bilo seveda potrebno in bi se moglo naravnim putem tudi pričakovati, da je pri takih agencijah izključ- na vsaka politika, ker smo pa društvo raznih izjemnih stvari in zemlja ne- prirodnih pojavov, moramo sprejeti in spoznati ravno nasprotno. Značilno je že to, da se za vodstvo teh agencij do- ločajo samo Srbi, ker so po mišljenju gotovih krogov prečani tudi v trgov- skih stvareh nezanesljivi in nesposob- ni.

Koncesijoniranje teh agentur spa- da izključno v delokrog vlade, za to je še bolj čudno, da se pri izbiranju vodstva nikdar ne upoštevajo hrvatski ali slovenski trgovski krogi, ko je vendar znano, da je med njimi dovolj izobraženih ljudi, ki imajo široko ob- zornje in ki so že znani v inozemstvu, dočim se beograjska trgovska zveza sama brani poslovnega davka z moč- nim povdarjanjem nepismenosti v srbskem trgovskem svetu. Pa dovolj o tem! Agenture za trgovino v inozem- stvu so domena beograjskih porodic in čaršije — in s tem je dovolj pove- dano. Zaslužiti hoče ta, ki jih postavlja in ta, ki jih vodi in tako bi bilo vse skupaj veliko profitarsko koristo, da ni kraven še politične brezglavosti, o kateri prinaša „Hrvat“ št. 548 sle- dečo zelo značilno primero:

„O politiki v trgovskih agencijah svedoči časopis „Jugoslavisches Han-

delsblatt“, ki je po označilu Kr. trgo- vinske agencije v Münchenu in po državnem grbu pod naslovom pravi in pravcati službeni organ. Ta list začne svoj uvodnik „Ausfuhr nach Jugoslavien“ v št. 2 z imenom „der Serbe“, nadaljuje pa takole „inzwi- schen ist Großserbien als Südslavien mit seinen 250.000 km und seinen 13 Mil. Einwohnern, der Südstaat Europas geworden“. Man bewer- tet in Serbien, sowie in den ihm zu- geteilten Nachfolgerstaaten...“ Ka- kor je razvidno iz teh dveh citatov, veže slavna trgovska agencija z raz- pravo o izvozu in uvozu čisto politič- na vprašanja in sicer tako, da na svoj način poučuje nemško publiko, kdo in kaj je pravzaprav ta država. Velika Srbija in Jugoslavija so za njo sinonimi, nemški publiki pa ven- čarje pripoveduje radi boljšega raz- umevanja, da so nasledstvene države — „dočeljene Srbiji“.

Kaj ni klasično, da širi državna ustanova tako krive pojme v inozem- stvu potem tiska! Če že tako pišejo, si lahko predstavljamo, kaj bodo še le govorili razni privilegirani zastop- niki s tuje! Da delajo tako Hrvati, bi se jih že davno postavilo pod obtožbo veleizdaje.

Tako torej! To je eden, zelo zna- čilen primer politike v trgo- vskih agencijah in če združimo to z raznimi aferami, ki se nikdar ne- končati pod tem privilegiranim naslo- vom, dobimo žalostno sliko brezvest- nega ropa in brezkončnega oškodo- vanja države in njenega ugleda.

Kake ljudi in strokovnjake

nastavlja Pribičević kot minister poli- cije, se vidi dobro iz treh primerov, katere prinaša „Radikal“ od 27. 12. v odprtem pismu ne policajministru. — Junaki in demokratske oprode orisani so tako-le:

1. Bogoslav Pujič. — Pred vojno občinski pisar v Zlotu, sedaj okrajni načelnik na Cetinju. Za pisarja je bil imenovan šele po vojski, a načelnik je, ostal že začetkom lanskega leta. Res je, g. minister, Pujič je demokrat, priznati pa morate tudi sami, da je to malo preveč. — G. Pujič je brez po- urebne šolske izobrazbe. To je nje- govo prvo priporočilo. Utekel je od voj- ne zastave in dokler so njegovi vrši- niki krvaveli na solunski fronti, je bil en literant in „intendant“ Bolgarov. To je njegovo drugo priporočilo, da lahko hitro napreduje, dočim so ne- govni vrstniki dospeli komaj do pisarja

II. klase — G. Pujič je v preiskavi radi štirih slučajev poneverbe, oziro- ma golufije. Akti o tem se nahajajo pri zaječarski višji sodnji — navaja številke. To mu je tretja in menda tu- di glavna vršina. G. minister ve seve o tem, saj se je lansko leto v mesecu februarju celo vprašalo, če je res, da je Pujič v preiskavi radi štirikratne sieparije. Odgovor je bil potrilen, kar pa seveda ni oviralo g. ministra, ki je Pujiča kmalu nato imenoval za načelnika v Cetinju.

2. Miloš Colovič, bivši policijski pisar v Velesu, sedaj goeneč veleške kaznilnice. Miloš je bil keitner — pri „Plugu“, to je njegovo prvo priporo- čilo za državno službo. Zapustil je za- stavo svoje domovine — to je drugo priporočilo. V dobi okupacije je bil ta človek bolgarski žandar, — to je tret- je priporočilo. Krono mu pa postavlja

10. kar piše „Skopljski list“ pod na- slovom „Nezvest uradnik“: „Dne 29. septembra je Miloš Colovič, pisar ve- leškega sreza, prestregel na cesti dva potnika ter zahteval legitimacije. Imel e roparski namen ter je njima vzel tudi svoto 1000 dinarjev. Ko so opla- sti to doznale, so takoj obvestile vele- ško načelstvo. Včeraj so zaprli Colo- viča in njegovega pandurja. Colovič- ija, pandur pa priznava zločin.“

3. Djordje P. Djordjevič, takozva- ni „Djera“, tajnik neke občine, ki je kar čez noč postal pisar I. klase ter zastopa sedaj celo srezkega načelnik- ka. Priporočuje ga to, da je brez vsa- ke izobrazbe in ker je v preiskavi ra- di nekega nemoralnega zločina, — ljudje pravijo, da mora biti tudi obso- jen, če je sploh še sodba in zakon na svetu.

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Pomenbna parlamenta- na seja se je vršila dne 30. decem- ora. Na dnevnem redu je bila prora- čunska debata. Proti Kumanudičevi fi- nančni politiki so odločno nastopili ra- dikali in Jugoslovanski klub. — Kot stvarno kritičen govornik našega kluba je nastopil poslanec dr. J. Šimrak, ki je obsodil našo finančno politiko kot kopico brezplodnih poizkusov. Po kri- tični obsodi demokratske finančne po- litike se je lotil govornik naše zane- marjene prosvete, ki ne kaže nikake- ga smisla za izobrazbo ljudskih mas. Omenil je nadalje brezglavost v mini- strstvu agrarne reforme in spominjal na vmešavanje vojaške oblasti v naše organizacijsko delo. Ob koncu govora je bil naš neustrašeni poslanec ne- enakopravnost proračuna verskega ministrstva in zahteval v notranji poli- tiki revizijo ustave z zahtevo pokra- jinskih zborov, ki morajo imeti tudi za konodajno pravico.

Po temeljiti debati o dva- najstih so izglasovale vladne stran- ke dvanajstine za januar ter februar.

Ministrski svet je sklenil počitnice za parlament in zakonodaj- ni odbor do 15. januarja.

Na svoji zadnji seji se je bavil ministrski svet z železničarskim proračunom, z monopolno upravo in z aprivizacijo Dalmacije in Crnogore.

Kralj se je vrnil iz Slove- nije v Beograd.

Zagrebski prosvetni po- verjenik Alaupović je podal svo- jo ostavko.

ITALIJA.

V Italiji so se začeli bančni kolomi. Faliralo je več največjih banč. Ta bančni krah je povzročil nedogled ne slabe gospodarske finančne posledice za celotno Italijo.

AVSTRIJA.

V Avstriji pričakujejo takoj v prvih dneh po Novem letu vladno krizo.

Med Avstrijo in Jugoslavijo se bodo zopet začela trgovinska poga- janja v večjem obsegu.

RUSIJA.

Iz Rusije prihajajo poro- čila o groznih posledicah lakote, ki so pa bolj francosko demokratsko pri- krojena in neverjetna. Poročajo celo, da izstradani narod je človeško meso in da morajo oblasti stražiti grobove, da jih ne odpre izstradano ljudstvo.

Vlada in razne „roke“.

Cilj vladne krize. Demokratsko novosadsko „Jedinstvo“ priznava, da ne daje sedanja sprememba vlade ro- benih garancij, da se bo od sedaj za- naprej vladalo drugače, kot doslej. — Nas veseli to priznanje, ker sledi iz njega, da bo šlo tudi od sedaj za na- prejšnje vse narobe, kot doslej. Bogzna, zakaj neki so se radikali in demokra- ti igrali s krizo!

Skupni odbor vladnih strank. V demokratskem klubu se je zopet pojavilo stremenje za ustvaritev skupnega odbora vseh vladnih strank. V tem odboru bi se razpravljali vsi predstojajoči parlamentarni posli in tudi vsa nadstrankarska sporna vprašanja.

Protič o aferi vojnega ministra. O beli in črni aferi vojnega ministra pravi Protič v „Radikalu“, da jo je iz zval Pribečević, ker je hotel v zadnjem trenutku pritiskniti na radikalce, da mu ti prepuste notranji portfelj. — Protič pravi, da bi bil najboljši izhod iz neprestanih vojaških kriz in afer, ako bi odslužili generale iz parlamenta in bi prevzel po vzorec drugih, res demokratsko urejenih držav vojno ministrstvo kak civilist, ki bi opral raznih umazanostih oficirskih bel in črno roko. Vojni minister — civilist — ta fakt bi bil tudi vrlo dober v interesu vojske same!

Razžaljen komandant žandarmerije. Zakonodajni odbor je odločil na svoji seji, da se zmanjšajo doklade komandantu žandarmerije in da bo njegov rang enak rangi komandanta policije. Komandant žandarmerije, pukovnik Uzun-Mirković se je pa čutil radi tega odloka užaljenega in ponižanega ter je zahteval, da se ga izmenja. Mož se torej kuja in noče več službovati kot poveljnik žandarmerije. Čudno pojmovanje o službi in disciplini vlada pri visokih militaristih; pa saj ne more biti drugače, dokler imamo črne, bele in še razne druge roke.

Kako izgleda v našem finančnem ministrstvu. V zbornici je povedal poslanec dr. Janko Simrak, da je v finančnem ministrstvu od nastavljenih 900 uradnikov samo 12 Hrvatov in 7 Slovencev, vsi drugi pa so Srbi, ki ne poznajo ali pa nočejo poznati razmer v prečanskih krajih.

Agrarna reforma. Pri nas je razdelila agrarna reforma v prvi vrsti zemljo med takozvane dobrovoljce. — Doslej so dobili ti dobrovoljci 16.000 juter zemlje, a se niso lotili njenega obdelovanja, ampak so jo v dobrovoljski brezdelnosti oddali v najem drugim, ali pa so jo prodali nazaj prvotnim gospodarjem, katerim je bila odvezeta. Pri teh slabih izkušnjah s kolonizacijo dobrovoljcev pa zahteva minister za agrarno reformo zopet 100 milijonski kredit za naseljevanje dobrovoljcev. Na stromašne in zemlježeljne sloje se doslej pri kolonizaciji sploh ni oziralo.

Za zakonski predlog o dvanajstih. Za januar in februar so glasovali vladinovi, proti pa Jugoslovanski klub, socijalni demokrati, zemljoradniki, republikanci, narodna socijalista dr. Momčilo Ivanič ter demokratski disident Milutin Jakič.

Močna roka.

Prvi posel nove vlade. Policia-demokratsko časopisje javlja, da pričakujejo v Beogradu: sedanja, na novo premešana vlada se bo lotila kot prvega posla stabilizacije hrvatskega vprašanja in sicer s pomočjo kar najostrejših zakonskih odredb in korakov. Ako pa bo vlada odlašala z rešitvijo tega vprašanja, bo postal separatističen pokret na Hrvatskem še bolj kompliciran, kot je sedaj!

Hrvatska kot republika. Pod tem zaglavjem je prinesel „Beograjski Dnevnik“ članek, v katerem pravi: Mi smo se ujediniли za dobrih 100 let prepozno. Pred kakimi 100 leti bi bil zamogel kak Karadžoržević Miloš ali Negoš, Gaj ali kateri drugi heroj mirnim ali tudi nasilnim putem ujediniti vse južne Slovence in tedaj bi se ne bili pojavili nikaki federalisti, avtonomisti, separatisti itd. Taki ambiciozni in razdorni elementi bi bili takoj pognani na oni svet, nikomur bi ne bilo prišlo na misel, da bi zahteval v državi svoje lastne sabore, svojo vojsko ali celo samostojno republiko. Da nes pa, ko se veliki ljudje plazijo krog študentov in se jim klanjajo, da dobijo od teh pravo upravljanje državo, danes, ko se bore škofje in duhovščina za žensko volilno pravico, danes se je to ujedinenje prevrnilo v medsebojni prepir. Hrvati hočejo republiko. Zamislimo se v tragičen slučaj samostojne hrvatske republike. Ako se dajo Hrvatom meje, potem bo dvignil od njih Beograd svoje roke. Kaj dalje? Sedanji hrvatski prvaki ne raz-

umejo, da znači republika sama po sebi revolucijo, a revolucija znači sama po sebi — prazne državne kase. Tako bi začela hrvatska republika svoj ekonomski življenjski praznini blagajnami, Srbijanci bi vsekako pustili Hrvatski samo toliko dinarjev, kolikor so ji jej podarili ob priliki izmenjave kron v dinarje. Piseo tega članka zametuje ob koncu hrvatske republike, kajti, če bi se le ustvarila, bi morala propasti in Hrvati bi zopet postali sužnji Madžarov ter Nemcev. Komentar k ravnokar citiranim vrstam si naj misli vsak sam!

„Revolucija.“ V Zemunu so dne 17. decembra vsi kar drhteli v veliki razburjenosti. To ni bila mala stvar, strašno razburjenje je lahko umljivo, ko so se pa na vseh oglih in kotih pokazali letaki sledeče, strašne vsebine: „Vi se ne nadate. Pazite! 18. decembra zjutraj. Vse je blede pred tem, kar pride. Trepetajte, korupcionisti! Prste k sebi, propali politični spekulant! Pokret se pripravlja proti vami! Te strašne grožnje in rdeče črte so zbudile grozno paniko v Zemunu. Vse policija je bila na nogah. „Komunisti pripravljajo zaroto“, je šušljalo po cellem mestu, telefoni so neprestano zveneli med Zemunom, Beogradom in Zagrebom, letale so šifrirane depeše ministrstva vojne in mornarice, notranjih zadev, pokrajinskemu namestniku itd. Vsi zvesti čuvaji našega javnega življenja so bili po koncu in vsak od njih se je trudil, da izsledil in zatere vse korenike te zarote. Dognalo se je, da so ti strašni proglasi tiskani v Zagrebu — revolucija se pripravlja torej po celi Hrvatski. Mestni kazetan v Zemunu je telegrafiral in telefoniral po oboroženo pomoč iz Beograda, ter zahteval nekoliko bataljonov Arnavtov in monitorje iz Novega Sada. Z največjo naglico so lovili in zapirali sumljive ljudi. Policija je postavila vse svoje ljudi v pripravljenost, in najboljši beograjski detektivi so švigali okrog, da odkrijejo gnezdo zarote, komunistične voditelje, orožje, bombe in vse druge peklenške priprave, ki se skrivajo nekje v mestu. — Celo noč so sedeli vojniki pripravljeni v kasarnah, patrulje so korakale po ulicah, na strehah policijskih zgradb so stale strojne puške, kakor v Petrogradu. Vstalo je mirno, hladno jutro. — Nič. — Vsi čakajo na neko eksplozijo, neki tresk. Tiho. Mestni poveljnik se zadovoljno smehlja, češ, moje priprave so preprečile ta strašni pokret, v duhu že vidi medalje in celo red Begega orta za svoje zasluge. — Naenkrat se oglasi Zagreb — pokrajinski namestnik poroča, da so našli tiskarno, kjer so se tiskali proglasi, ki pa nimajo drugega namena kot kričevo klamo za novo osnovan list „Potret.“

Zagrebsko sodišče je obsodilo tri kmete iz Sv. Ivan-Zelene na dveletno ječo, ker se niso odzvali pozivu na mobilizacijsko vežbo. Državni pravdnik je zahteval 20letno ječo po določilih zakona o zaščiti države, branitelj odvetnik dr. Oršner je pagovoril o političnem razpoloženju, ki je na hitro ustvarilo ta zakon, ki ima za to tudi namen, da varuje politiko gotovih državljanov pred ljudmi, ki imajo posebne nazore o socialnem načinu življenja. Govoril je nadalje o načinu, kako se izdajajo razni vojaški pozivi, kako se delajo razne zmede itd., predsednik sodišča ga je dvakrat opomnil in nazadnje mu je — odvil besedo, državni pravdnik pa le ni prodiral z 20letno ječo.

Kako se ustvarjajo „antidržavni“ elementi. Muslimanski narodni poslanec Nurija Pozderac je vložil pri ministru policije interpelacijo, ki govori o veliki „državotvorni“ vneti raznih načelnikov v Bosni in Hercegovini. Ti oblastniki so prepredili deželo s celomrežjo ovađuhov in špijnov in sestavljajo si vrhu tega še „uradne“ listine „antidržavnih“ elementov. Na to črno listo pridejo najpoštenjši in najuglednejši ljudje, dovolj je za to, da so člani muslimanske organizacije.

312 milijonov bo izdala naša državna blagajna v letu 1922 za vojno mornarico, o kateri vemo toliko, da posedamo lično število marinerskih oficirjev — brez vojnih ladij. Dobro je tudi, da izve javnost, da kupuje naša vlada na Angleškem potom posebnih komisij sukno za uniforme marinerjev katerih nimamo, izvzemši one, ki so bojda krog vojnega ministrstva.

Beleške.

V afrikansko suženjstvo je zašlo mnogo naših ljudi in klub republikanskih poslancev je stavil te dni interpelacijo na ministrskega predsednika, da naj vlada takoj ukrene vse, kar je potrebno za rešitev teh nesrečnejšev. Pred dobrim letom se je dosti pisalo o listih, da hodijo po Beogradu in po drugih mestih naše države tuji, večinom francoski agenti, ki vabijo naše ljudi, delavce in kmete, v tujino, češ, da se dobro zasluži in da bo francoska vlada prevzela vso skrb za izseljenec. „Radničke Novine“ v Beogradu so razkrinkale tedaj več oseb iz visokih beograjskih krogov, ki so — podpirale te agente ter z njimi delale na tem, da se iz naših ubogih in brezposelnih delavskih slojev ustvari suženjska masa — enaka kitajskim kulijem ali pa vojnim ujetnikom. Svarila v listih so sicer veliko pomagala, agentom je pa vendarle uspelo odpeljati s prevaro prav mnogo naših državljanov v francosko Severno Afriko, kjer se sedaj mučijo in delajo kot sužnji. Prej imenovana interpelacija zahteva, da se vlada jasno izreče, kaj misli proti temu storiti.

Blagor nam! V Beograd pride — general Wrangel! Notranje ministrstvo je že dobilo poročilo, da je odpotoval iz Carigrada preko Sofije in da bo kmalu v Beogradu, kjer se misli stalno naseliti. Tako je prav, kjer je večina njegove od vseh vetrov skupaj stepene vojske, tam naj bo še general. V svoji naklonjenosti do te divje soldateske pa gredo naši oblastniki še lahko dalje. — Veliko število Wrangelcev je v državni službi, da z vso krutostjo in divjaštvom maltretira domačine, in sedaj bi se še za samega „generala“ Wrangla dalo najti kako mesto pri policiji ali kjerkoli. Z dnarjem ga bodo itak zalagali, naj mu dajo še čast in oblast!

Nov — ali bolje rečeno staro — in slabo znan način pobiranja davkov so začeli uveljavljati, kakor poroča „Obzor“, v okolici Siska. Občinski česarji hodijo v spremstvu žandarjev od hiše do hiše ter tirjajo davke. Kdor ne plača, ker ne more, prosi zaston za potrpljenje, pisar gre z žantarji v hlev in takoj mu odženejo nekaj glav živine. Takih davčnih „komisij“ var mrgoli po okraju. V Sisak so prignali že precej živine. — Ta način ni nov. Tako so delale avstrijske in bolgarske okupacijske oblasti v Srbiji in Crnogori, tako so Turki pobirali „harač“ itd. — Način torej ni ne nov in ne dober.

Pomoč Rusiji. Amerikanski predsednik Harding je podpisal zakon, ki daje kredit od 20 milijonov dolarjev za pomoč Rusiji. Izplačilo tega kredita se ima takoj izvršiti. — Tako američanski parlament, kaj pa naši vseslovjansko-jugoslovanski oblastniki? — Ali bomo res pred celim svetom nosili sramoto s tem, da soglašamo z nekulturno in nečloveško izjavo Spaljkoviča, ki je dejal, da ne da jugoslavija niti počene pare za gladni ruski narod?

V Dalmaciji že izmenjavajo denar celo leto. Predsednik izmenjevalne komisije je znani demokratski don Juraj Bianchini, ki dobiva dnevno 120 dinarjev. Drugi člani komisije pa po 100 dinarjev. Nobeden od teh izmenjalnih komisarjev pa ni strokovnjak.

Naših železnic. Mitroviška „Srbija“ z dne 28. p. m. je objavila dopis, iz katerega posnemamo: Pred 10 dnevi sem hotel odpotovati s svojimi tovariši z brzovlakom Zagreb—Belgrad v inozemstvo. Prišli smo pravočasno v inozemstvo. V Brodu smo čakali tri ure na brzovlak. Povprašal sem, zakaj ima vlak toliko zamude. Dobil sem odgovor, da je šef brodske postaje prejel od pomočnika železniškega ministra g. Szabo Jeliča „naredjenje“, da mora brzovlak počakati na njegov salonski voz in če bi to trajalo magari pol dneva. G. Jelič je odpotoval v salonskem vozu v Sarajevo po svojo milostljivo soprogo; čudno, da sme načelnik ministrstva kar tako razpolagati s salonskimi vozi in brzovlaki.

Dnevne novice.

„Straža“ stane na mesec 3 din., četrtletno 9 din., polletno 18 din., celoletno 35 din. Za inozemstvo: četrt-

letno 17 din., polletno 33 din., celoletno 65 din. Naročnina se plačuje naprej. — Upravništvo.

† Župnik Stefan Kühar, prvobornik za jugoslovansko Prekmurje, je umrl na Novega leta dan. Pogreb 3. t. m. ob 10. uri.

Poslanec Josip Skoberne je v skupščini položil predpisano prisego. **Na počitnice** pridejo naši poslanci. Ministrski svet je sklenil, da odpusti poslance na oddih do 15. januarja. Se le po 15. januarju se bo začel parlament zopet prerekati o proračunu, državni kontroli in o volilnem zakonu.

Zakaj ni Protič prisostvoval kongresu radikalne stranke? Na to vprašanje nam daje odgovor Protič sam v „Radikalu“, ko piše, da se je razstal z radikalno stranko radi notranje državne razdelitve in iz tega spora izvajal vse konsekvence.

Politična smola. V ravnokar minulem letu so voditelji Samostojne svoj politični voz kučirali tako slabo, da se je na celjskem zborovanju popolnoma prekučnil. Voditelje pa so ponesreči zbežljali na dve strani. Eni so šli z dalmatinskim advokatom dr. Smodlako in priveski v „Našo vas“ drugi pa nazaj pod streho „Kmetijskega lista“. Glavni voditelji Samostojne pravijo: „To je smola“, a drugi pravijo: „Tako bomo slovensko kmetstvo in delavsko ljudstvo pri prihodnjih volitvah še bolj osleparili.“ Ljudje naj premišlujejo, kateri bodo imeli prav!

Nove bankovce in dražji tobak dobimo za novo leto. Nekateri blizu naše vlade stoječi listi so nam pred nedavno sicer zatrjevali, da se tobak ne bo podražil, ker monopolna uprava je tako dobro gospodari in zelo dobro stori, pa kljub temu je tobak zopet dražji. Saj ni bilo drugega pričakovati, ko vsi vemo, da vlečejo iz kase monopolne uprave nekateri od naših visokih državljanov lep drobiž od 40 tisoč dinarjev na leto. — Novi bankovci po 1000, 100 in 10 dinarjev so prisloili. Narodni banki zopet iz Pariza ter so zelo podobni starim dinarskim bankovcem, samo to še ne vemo, če piše na njih: „Bog čuva Srbijo“ ali pa „Bog čuva SHS.“

Denarni zavodi. V naši državi je 438 delniških denarnih zavodov in 730 zadrug. Največji del teh zavodov odpade na Hrvatsko: 198 od 438. Ti zavodi so najmočnejši, v celi državi imamo samo tri denarne zavode s premoženjem od 200 milijonov kron in vsi trije imajo svoj sedež v Zagrebu. Za Hrvatsko pride Vojvodina, kjer je 106 denarnih zavodov, potem Bosna z 53, Srbija z 47, od teh 19 v samem Beogradu, Dalmacija z 8, Slovenija z 7, ki pa ima najbolj razvito zadružništvo in največ hranilnic in posojilnic. V Crni gori sta samo dva denarna zavoda. („Narodna Politika“ št. 296).

Tečaji za zaupnike SLS pri Veliki Nedelji. Središču in Poljčanah so pokazali, da so take prireditve res nujno potrebne. Predavanjem so povsod prisostvovali župani, obč. odborniki in drugi vodilni naši zaupniki. V Veliki Nedelji in Središču sta predavala prof. Vesenjak in tajnik Zebot, v Poljčanah pa poleg Zebota urednik Mirko Golob. Izvanredno dobro je bil obiskan tečaj v Poljčanah na starega leta dan. Došli so zaupniki iz osmih župnij.

Broj pri Zavrču je po zaslugi g. komisarja Brenčiča prevzel od graščaka Ulma in ga bo vzdrževal okrajni zastop ptujski. Broj je velike važnosti za zvezo med Spodnjimi Halozi in v Spodnjim ptujskim poljem.

Vinska cena v okolici Velike Nedelje in Ormoža je zadnje dni ta: Smarnica in druga slabejša vina 20—22 K, srednje vrste od 22 do 26, fina sortirana vina 26 do 32 K, izvanredno dobra vina do 38 K liter. Vinskih kupeev je posebno mnogo iz Ljubljane in ostale Kranjske. Cene rastejo!

Pomanjkanje vode ni samo v naših krajih tako občutno, ampak tudi po drugod, zlasti v Italiji. V Genovi n. pr. že sedem mesecev ni deževalo in vsi vodovodi so popolnoma izsušeni. Ljudstvo oblega noč in dan javne studence, v katerih se še nabere nekaj vode. Vodo kupujejo ljudje liter tako drago, kakor se je pred vojno prodajalo vino. V južni Franciji so pokrajine, v katerih je pomanjkanje vode tako silno, da dovažajo v dotične kraje vodo po 10 ur daleč.

Kurja kuga na Kranjskem. Na Gorenjskem se je pojavila kurja kuga, ki povzroča ljudem mnogo škode. Kokoši postane dremava, mršava in v 24 urah pade in pogine. S trepetom gledajo gospodinjice, kako jim ginevajo kokoši. V Gorenji vasi je n. pr. neki gospodinjica v enem dnevu poginilo vseh osem kokoši in tako gre naprej od hiše do hiše, od vasi do vasi.

Požar v gozdnem in lesnem podjetju. Po vestih iz Sarajeva se je v jutro na Božić ožen v sušnici lesnega podjetja v Dobrlinu ter napravil za 4 milijone škode. Izgorjela je cela sušilnica in za približno 45 vagonov naloženih desk. Pravi, da je nastal požar vsled nepazljivosti čuvajev, ki so bili še tako malomarni, da so metali odpadke cigaret na suha drva. V tem podjetju in baš v tej sušnici je sedaj že tretjič gorelo. Prvič leta 1899, drugič pa leta 1908. Zavarovalnica pokriva samo mali del povzročenih škoda.

Aktivni politiki kot industrija. Kakor poročajo sarajevski listi, je prešla velika većina akcij podjetja: „Pehar“, ki se bavi v glavnem z uporabo in razprodajo sliv, v roke naše dobroznane politične dvojice Spaljakovića in Srškića, ki bosta vložila v to podjetje dobrih 30 milijonov. — Kakor je videti, se politika dobro izplača. — Spaljaković se je plazil po rusko-carskom dvoru, sedaj opravlja svojo diplomatske in druge posle po Franciji in Švici in tako prihaja danes med slivarje s težkimi milijoni.

Dr. Srškić in državne pare. Dr. Srškić (radikal) je bil svojčas predsednik bosansko-hercegovačke vlade. Muslimani so začeli sedaj brskati po njegovem gospodarstvu za državnimi parami in turški poslanec Kurbegović se je celo obrnil s posebno interpelacijom na ministra trgovine radi Srškićevih manipulacij z državnim denarjem. S Srškićevom razpisnostjo se tudi pridruži bosansko časopisje in mu očita, da je n. pr. ta g. predsednik za bivanje regenta Aleksandra v Sarajevu razdelil strankinim prijateljem na napitnine 20.000 K. Za popravilo regentovega lovskega dvorca v Han Pijesku je izdal 11 milijonov kron, a ta dvorec bo še porabil, predno bo v redu, kakih 10 milijonov. Bogata je Jugoslavija!

Detektiv kot vodja lopovske bande. V Karlovcih je prišla policija topova, ki je vršil svoj posel na debelo in čisto sigurno kot detektiv. Njegov zadnji večji uspeh je bila tatvina 300 tisoč dinarjev nekemu trgovcu iz Bečkerek. Ob priliki hišne preiskave pri tem lopovu so našli večje svote kronskih novčanic, ki so bile žigosane z žigom „Srpska Finansijska Uprava u Vrhu“. Iz žiga teh novčanic sklepa policija, da je imel ta mojster med lopovi zveze s tatvinsko bando, ki je vladala v aprilu tega leta v blagajno to preje imenovane Srpske finansijske uprave u Vrhu in odnesla 1.800.000 K. Karlovska policija upa, da bo potom tega detektiva lopova prišla na svet raznim velikim tatvinam, ki so se vršile v zadnjem času v Banatu.

Ljubezniva žena. V Dobromdolu v Dalmaciji je navalila neka Antula Pekas s kamnom na svojega moža, ga udarila za tilnik, da je padel v nezavest. Nezvestnega je potem tako dolgo obdelovala s kamnom, dokler se ni ubogi mož za vedno preselil v večnost od svoje „ljubeznjive“ ženke.

Pet ljudi, ki so prevažali drva v Dolj preko Donave je utonilo, ker se je prevrnil čoln. Stiri so bili jugoslavanski kmetje, a eden ruski begunec.

Ustreljen razbojnik. 28. decembra je bil ustreljen v zagreškem vlaku med postajama Bukovica in Miklenš sodrug zloglasnega razbojnika Bože Matijevića, Jovo Stanišavljevića Caruga. Na živo glavo tega razbojnika je bila razpisana nagrada 20.000 dinarjev, a na mrtvo pa 10.000 din. To zadnjo nagrado dobi žandar, ki je ustrelil razbojnika. O usmrtnosti razbojnika pripoveduje očividac sledeće: Na postaji Bukovica so čakali potniki na zagreški vlak in med seboj veliko govorili o pogonu za razbojnikom Carugo. Potniki so začeli gledati in kazati na nekoga elegantno oblečenega gospoda v čakalnici, da je morda ta prošli razbojnik. V resnici je tudi bil. Računajoč z dejstvom, da vlak ne bo imel zamude in da se neopažen zmuze v vlak, je Caruga nervozno čakal na prihod vlaka. Vlak pa je imel v Bukovici nad 2 uri zamude in z ostalimi potniki je stopil v vlak tudi Caruga. V vozu pa je bil oddelek žandarjev in med temi tudi orožnik Vungurt. Po laseh in bradi je spoznal Vungurt Carugo. Vungurt je zahteval od potnikov potne izkaznice in stopil z isto zahtevom tudi do Caruge. Ta mu je izročil legitimacijo, ki je bila izstavljena na ime Ivana Hlasya, invalida. Tolovaj je še pristavil pripombo, da mu je izročil to legitimacijo major Knežić iz Požege. Na to ga vpraša orožnik, ali še morda ima kako prtljago. Caruga mu je pokazal na eden mali in težki paket, ko je pretipaval žandar paketić, je izsledil v njem kladivec. Ko je pa Vungurt zahteval, naj Caruga odveže paket, je potegnil razbojnik revolver in hotel orožnika ustreliti. Tolovaju je preprečil strel vojak Ristić, ki je sedel tik njega in ga zgrabil za roko. Kljub temu pa je Caruga napel petelina, sprožil, a revolver je odrekel. V tem trenutku je sprožil orožnik v Carugo trikrat. Tretji strel je zadell Carugo v glavo. V Miklovcu so mrtvega razbojnika izložili iz vlaka in vlak je odbrzel proti Osijeku.

Prijeti ubijalci. Pred kratkim je bil ubit v selu Triježovica, sodni okraj Maglaj, neki Jurij Miličević. Jurija so napadali najprej pošteno obarili iz revolverja, ker pa ni takoj izdahnil, so ga obdelovali s kolci do smrti. Precej časa se ni moglo dognati kdo je ubil Miličevića. Sedaj pa se je posrečilo prijati dva brata težaka, ki sta ubila Miličevića iz — mascevanja.

Umor pravoslavnega svečenika. Pred nekaterimi meseci je bil izvršen v selu Dobrič v Srbiji zagoneten roparski umor nad pravoslavnim svečnikom, beguncem iz Rusije, Bonderenk

kom. Ta svečenik je pribežal iz Rusije v Srbiju, kjer je zaprosil pravoslavne škola v Sabacu za župnijo Dobrič, katera mu je bila tudi podeljena. Pri njem je stanovala in mu vodila gospodinjstvo snaha Marija. Nekoga dne sta se javila v župnišču dva nepoznana moža, ki sta se izdala kot trgovca s kožami. Izrazila sta svečenikovim sinom željo, da bi se rada poklonila častitljivemu starčku-svečeniku, kateri ju je tudi sprejel. Ko sta neznana moža opazila, da razven svečenika ni v hiši nobene druge osebe, sta s samokresi umorila svečenika, premetala v hiši vse in tudi odnesla vse, kar je imelo kako vrednost. Ko se je vrnila svečnikova snaha, je našla svečenika umorjenega in v hiši vse premetano in vse dragocenosti odnešene. Vsa poizvedovanja po neznanih trgovcema so bila dolgo časa brezuspešna, le toliko se je dognalo, da sta bila dotična neznana trgovca ruska begunca. Slučaj je nanese, da je snaha umorjenega svečenika v v Novem Sadu slišala razgovor med dvema moškima. Iz govora je spoznala, da je zelo slična govoricu neznanih dveh trgovcev, ki sta svojčas izvršila umor. Obvestila je o tem takoj orožništvo in pričel se je na nju pravcati lov. Posrečilo se je, ju spraviti na varno, kjer se je po dolgotrajnem poizvedovanju dognalo, da sta morila svečenika Bonderenka. Eden teh morilcev je ruski begunec in kozaški poročnik Timotej Rizanov, njegov sodrug pa podnarednik Evdokim Lukijanov. Pri prijemu morilecema so med drugim tudi našli dragocen križec iz platina, katerega je umorjeni svečenik v posebnem kovčegu skrbno shranjeval in čuval kot punčico lastnega očesa.

Mesto vislic 20 let ječe. Ruska begunca Serbin in Hričaj sta izvršila uboj v samostanu Orabovica, kjer sta ubila ruskega oficirja in njegovo ženo. Radi uboja sta bila v Osijeku zadržana na vešala. Smrtno kazen so sedaj omilili v toliko, da ju ne bodo obesili, ampak bosta sedela v ječi — 20 let.

Konec ciganske ljubezni. V Makinu v Bački so našli v vodnjaku te dni mrtvo truplo žene. Komisija je dognala v mrtvi Marijo Mihalj, priležnico cigana Josipa Sader. Sader sam je svojo ljubico vrgel v vodnjak, a poprej je je zadržal 37 ubodljajev z nožem. Sadera so aretirali in preda — sodniji.

Beogradska občina je sklenila postaviti spomenik braniteljem Beograda. Na seji so konstatirali, da je pokopanih krog Beograda 3000 srbijanskih vojakov in 50 Francozov. Spomenik dobijo na mesto obdanske stroške padli Francozi in Srbijanci in bo spomenik podooben onemu, ki je postavljen v spomin padlim v vojni 1876—77.

Cena stavbiščem v Beogradu. Beogradska občina namerava kupiti v bližini hotela Moskva stavbišče, odkoder je najlepši razgled na Savo. — Lastnik stavbišča zahteva za kvadratni meter 15.000 kron.

Stare novčanice so skurili na beogradske električne centrale in sicer:

5 dinarske v znesku 43.950.000, 50 dinarske v znesku 8.890.000, skupaj za 52.840.000. Uničenju so prisostvovali uradniki Narodne banke in finančnega ministarstva.

Mlado poročena. Dragutin Margetić, umirovljeni lakaj, star preko 77 let, se je poročil v Sarajevu z vdovico Marijo Vilč, ki je šest let mlajša od Margetića. Mladostnemu paru je za čestitati.

Tako je prav! Dijaštvo v Nemčiji je sklenilo, da za vsako ceno odstrani in uniči vse slabe, protivnerske in nesramne knjige. Dne 15. decembra 1.1. je bilo po vsej Nemčiji uničenih krog 40.000 takih knjig. Tako je prav, i v ožen s takim ljudskim strupom!

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 280, francoski frank 21½ naših kron. Za 100 avstrijskih kron je plačati 5,15 do 5,20, za 100 čehoslovanskih kron 405 do 407, za 100 nemških mark 149 in za 100 laških lir 1160 jugoslovanskih kron. Vrednost naše kroje znaša v Curihu 1,90 c. Od zadnjega poročila je padla vrednost našega denarja za 10 točk.

Iz Ptuja.

Občni zbor KSZ se vrši na praznik Treh Kraljev. 6. jan. ob 11. uri dopoldne v dvorani minoritskega samostana v Ptuj. Na vspeh je govoril predsednik dr. J. Hohnjca, volitev novega odbora in sprememba pravil. Vsako izobraževalno društvo je dolžno poslati na občni zbor vsaj enega delegata. Občnega zbora se udeleži tudi zastopnik centrale v Ljubljani.

Žrtev poklica. Dne 31. decembra je v Strnišču pri Ptuj zavratno napadel s kosom vodovodne cevi in ubil neki kozaški „častnik“ taboriščnega zdravnika g. dr. Scheichenbauerja. Ravno ko je ta prihajal k bolnikom. To grozodejstvo je resen memento, da naj naša vlada že vendar enkrat pošle Wranglovec k vragu, kamor spadajo, v boj zoper boljševike, ker so že tako „korajžni“. Prihujljenemu gospodu doktorju pa blag spomin.

Kdaj dobi Ptuj župana? Ptuj je danes v naši državi najbolj zanikrno upravljano mesto. Le pogled gospodarstvo sedanega gerenta dr. Senčarja! Most čez Dravo propada. Nikogar ni, ki bi se resno brigal za gospodarstvo mesine občine. In župana pa vlada na predlog dr. Gosaka in Fermevca neče potrditi. Mi pa pravimo: Če vlada ne mara potrditi pravilno izvoljenega župana, pa naj razveljavi volitve in razpiše takoj nove. Komisarijata imamo že dovolj! Proč z njim!

Most čez Dravo v Ptuj bi gredel dr. Senčar rad dal zapreti, ker je ba je trhljiv in se je bati, da se pri večji teži podere. To bi bila mizerija za Ptuj in okolico! Vprašamo: Kje je denar, ki se je desetletja pobiral kot mostnina? Če ga je Ornič kje naložil naj se ga poišče. Vlada, ki hoče vidati nove kasarne, naj opusti zgradbo ene take kasarne in naj zgradi raje most čez Dravo pri Ptuj.

Gladiatorji.

Prva knjiga. — Bros.

(33. nadaljevanje).

Haka pa je v zanosu svojih mladik, zdravih moči, ki so se bolj in bolj razvijale v smotrenem pouku, s podvojeno silo pritiskal na nasprotnika in v polnih požirkih užival zabavo, ki so mu jo nudile borbene vaje.

Kakor da bi prijel dobrega starega prijatelja za roko, tako se mu je zdelo, ko je zagrabil za meč.

XVII.

Zensko sree —

Cele tri dni že Mariamna ni videla Britanca in pobitost se je je ločevala.

Ni si sicer priznala, da bi ga rada zopet videla, in tudi ne, da so se njene misli dan in noč bavile z njim, odkar ga je poznala.

Toda neprestano je preživljala tiste ure, ko ga je prvič spoznala, neznožno slast je čutila pri spominu na divje prizore tistega večera in samo ob sebi je bilo razumljivo, da ni mogla pozabiti, kako pogumno jo je našel plemeniti suženj.

Spominjala se je vsakega koraka na poti proti domu, vsake besede, ki sta jo govorila, hiteč po temnih ulicah, da, vsak pogled in vsaka kretnja nenege spremljevalca ji je bila še v živem spominu. Vsa srečna je bila, da je naredil njen rešitelj tako ugoden vtis na njenega očeta in na strica, in prstom vrč, ki mu je iz njega dala piti je dobil novo in neprecenljivo vrednost v njenih očeh.

In šla je doli k Tiberu, če je le imela pol urice prostega časa, in je posedavala v senci polomljenega stebra s čudno vztrajnostjo in v neznanim pričakovanju, sama ni vedela česa.

Prvi dan je bilo to sanjarenje zanje polno sladke prijetnosti. Nato pa je začutila praznoto, zdelo se ji je, da ji nečesa manjka in, ah, kolika sreča bi bila, če bi mogla to praznoto izpolniti!

In oglasila se ji je želja, kopnenje, da bi se ponovile tiste srečne ure, ki so bile tako sladke in so minile tako naglo. — Včasih se ji je zbudil strah: „Kaj pa — če ga ne vidim nikdar več!“ — In srce ji je obstalo in, leica so ji pobledele pri samih mislih, da bi bilo to kedaj možno.

Toda obupa je bil bolesta misel

ni povzročala. Kajti Mariamna je bila sicer mlada, pa dobro je bila vzgojena. Zgodaj se je naučila plemenitega samozadržanosti in premagovanja.

K temu ji je dajala mnogo priložnosti bridka usoda njenega ljudstva. V Judeji so stale rimske legije in Judom jemale mesto za mestom in z njimi narodno svobodo. Vespazijan je oblegal Jeruzalem in koplčil neznano gorje nad Sveto mesto, največji pogon vsakega Juda. Razkrojene po vsem svetu so jih povsod preganjali in izganjali, zaničevali in zatirali. — Zares, potrpljenja, premagovanja in zadržanosti jih je učilo življenje vsak dan in vsako uro.

Tolažbe in moči je dobivala Mariamna v družbi blagega Kalhe.

Nobene prilike ni izpustil plemeniti starec, če je mogel sejati dobro seme in učiti z besedo in z zgledom nauke, ki jih je slišal od apostolov in učencev najvišjega Mojstra in Njega samega. Globoko je vplivala na mehko dušo Mariamnino prisrčna ljubeznivost in krotkost moža, ki mu krščanstvo ni bilo samo vera in stanovitnost do smrti, ampak mu je pomenilo tudi mir in dobro voljo med ljudmi.

Kalha ni bil brez poguma in

drzne vztrajnosti, ki je bila lastna njegovemu rodu. Pa krščanstvo mu je ublažilo in umirilo značaj in izpremenilo njegovo drzno pogumnost v gorečnost za čast Božjo.

Ljubil je svojega brata in srce ga je bolelo, ko je videl, kako so Eleazarjeva načela, kako je vse njegovo življenje nasprotovalo zapovedi ljubezni, ki jih je oznanjevala nova vera.

Eleazar je bil farizej najčistejši krvi. Postava Mojzesova, njen strogi besedni pomen, je bila zanj zvezda vodnica v zasebnem in v javnem življenju. Opravljati daritve, ki jih je Bog zapovedal, strogo in do pliche natančno izpolnjevati postavu, posvečati sobotni dan v dejanju in besedi, zatirati nevernike, kjer in kadarkoli se je nudila priložnost, z mečevo ostrino, — to so bile glavne točke njegove vere in načela njegovega delovanja. Ne čuvstva, ne častiljivosti in ne kakih drugih ozir ga niso mogli omajati v teh nazorih niti za las. Najdrznejši vojskac, najdivjejši barbar, najrazuzdanjši patičij cesarskega dvora bi se bil preje izpreobrnil nego tak mož. Po človeški sodbi se je zdelo nemogoče, da bi se Eleazar kedaj pokristijanil. (Dalje prihodnjik).

Tovarna Petovla je na Dunaju kupila velik lokomobil s 15.000 kg teže in dvojnimi nagonom. Te dni so ga izložili v Strnišču in s sedem par konj prepeljali v tovarno. Ker bi se ptujski most pod silno težo lahko zrušil, so morali kotel iz Strnišča prepeljati na vozu.

Več nesreč se je med prazniki dogodilo v Ptuj. Nujno bi bilo, da izvaja občina določbo nasipavanja trotoarjev; ako pa „vrže“ koga prevelika množina zavžigega alkohola, za to ni odgovorna občina.

„Ptuj. listu“ ob koncu starega leta: Jeli tudi tebi, dragi „Ptuj. list“, usojeno v novem letu toliko grenkih izkušenj in razočaranj kakor v starem letu? (Iz uvodnika „Ptuj. lista“).

Ptujske gospodinjice imajo zelo čudno navado, da stresajo pri pospravljanju pri oknu prah na mimoidoče pasante.

Iz Maribora.

Posojilnice, pozor! Od več strani nam javijo, da mariborska mestna hranilnica razpošilja našim posojilnicam prošnje, naj kupijo njene zastavne listine ter vplaga odvisni denar pri njej. Obeta najbrž izredno visoke obresti. Mi naše posojilnice odločno svarimo, da ne gredo na led. Ako kateri zavod obeta za vloge izredno visoke obresti, je to navadno vedno slabotno znamenje in kaže, da zavod nima denarja. Tega nas je skušnja že davno naučila. Mariborska mestna hranilnica večkrat ni mogla izplačevati vlog radi pomanjkanja denarja. Godilo se ji je enako kakor ptujski. Ljudstvo ni imelo več zaupanja do zavoda in je le dvigalo ter nič nalagalo. Posojilnica ima namreč 27 milijonov K vojnih posojil in drugih ničvrednih papirjev, ki ne nesejo niti vinarja obresti. Vsaka posojilnica mora naložiti svoj odvisen denar pri Zadrugi zvez, ali pa vsaj pri takem zavodu, da ga lahko takoj dobi, če ga potrebuje. Za to leto se nam obeta še večje pomanjkanje denarja kakor do zdaj. Za to mora imeti vsaka posojilnica vedno dovolj denarja na razpolago, da usreže svojim vlagateljem in da more poravnati posojila svojim ljudem in udeležencem. Denar se torej ne sme zabiti v zastavne listine in se nikakor ne sme vložiti v take denarne zavode, ki ne morejo denarja izplačati vsak čas, če ga posojilnica rabi. Visoke obresti nas ne smejo preslepiti nikdar. Solidni in do čisti denarni zavodi imajo pri nizkih obrestih vedno zadosti denarja. O vzornem poslovanju Mariborske hranilnice in njenih uradnikov spregovorimo prihodnjič.

Krajevna JDS organizacija za Maribor bo imela svoj občni zbor enkrat v sredni prihodnjega tedna, kakor javlja „Tabor“. Na ta občni zbor prideta tudi oba JDSrazpoložena ministra Kramer in Kukovec. K temu mariborskemu JDS zboru pa bodo pustili samo organizirane člane. Dopunice za to zborovanje bo oddajal g. Voglar ali pa „Taborovi“ uredniki. Presneto slabo vest imajo mariborski demokrate, da pripuščajo na svoja zborovanja, na katerih govorijo suhi in debeli ministri, samo svoje najzvestejše in še to skrbno zaklenejo v sobo. Posebne vstopnice in zaklenjena vrata baš ne svedočijo o JDS političnem junaštvu.

Prejšnji policijski bog — dr. Senekovič, uživa vsesranksko svoj dopust. Sicer je čudno, da ga ne uživa tam, kjer je dodeljen, to je v Mariboru toliko pomanjkanje stanovanj, še bolj čudno, če pa to, da ima mož toliko vne in zanimanja za inozemstvo in to paš za Avstrijo, proti kateri se je tako rad kazal kot strašen bojevnik. Lovorike svojega policijskega paševanja si je tako rad pletel z zasledovanjem raznih ljudi, ki baje gledajo čez mejo, vse mu je bilo avstrijskantsko, ubogi delavec in miren mešan. Danes išče razvedrila preko meja, zdaj v Tirolah, zdaj na Dunaju, zdaj v Graču. In mora prav dober pas, kakoršnega svačen državljani pod njegovo roko ne bi smeli niti zaželeli. — Veliki možje pa doživljajo tudi razne doživljaje, tako tudi dr. Senekovič. Pred kratkim je bil v Graču in znanci iz Maribora so imeli priliko videti, kako se topi v družba „Halbweltdamen.“ Mož je res prišel, še bolj bled in grizav nazaj — radi tega soveda in pa zato, ker so mu

v gledališču dejali študenti, naj takoj izgine — „v izogib drugače predvidenih posledic.“ — Izginil je takoj, zgodilo se mu ni nič, neki študent je celo dejal, da si noče umazati rok. — Bilo bi dobro, da se pas dr. Senekoviča pregleda ter posveti nekaj pozornosti njegovim potom in njegovi družbi. — Svoj čas so mu v javnosti očitali, da se je po preobratu ponujal Avstriji — ta stvar še ni izčiščena, kakor matrikaj drugega.

Občni zbor društva upokoencev južne železnice se vrši dne 8. januarja 1922 ob 10. uri predpoldne v dvorani Gambirna v Mariboru.

Mest. kopališče bo ta teden odprlo: v sredo, četrtek in soboto. Ker ostane kopališče radi praznika v petek zaprto, bo v četrtek parna kopel ves dan za ženske, v sredo in soboto pa za moške. Vse omenjene dni je kadna kopel vsem strankam dostopna.

Planinski ples mariborske podružnice SPD se vrši nepreklicno 1. februarja, na kar opozarjamo vse, ki se hočejo dobro zabavati.

Mariborsko gledališče.

(Uprizoritev Cankarjeve komedije „Za narodov blagor“.)

Ivan Cankar je z omenjenim delom zapustil svojim Slovencem tako uspešno karakteristično „rodoljubstvo“, da ji še danes ne moremo odreči trajne veljave. V štirih, mojstersko zgrajenih dejanjih nam je ta brezprimeri zaničevalec peresnice nanizal celo vrsto jako umljivih intrig, ki so se porodile v moreči atmosferi malomeščanskih salonov takratne dobe. — „Za narodov blagor... Vse za narodov blagor!“ Koliko trpke ironije je naš nepozabni Cankar prisodil tej obrabljjeni frazi slovenskega špisarja! Ali ne tiči v tem otroku Cankarjeve duše nekaj slovesni očitek, ki izzvenja v boleznem vzliku: Glejte jo, slovensko inteligenco, kako se vedno globlje in globlje pogreza v močvirju sebičnosti, družabne in politične izprijetosti?! Pisatelj nam je v svoji komediji predstavil izbrane in vendar tako tipične predstavitelje upravičeno osvojenega „rodolubja“: starega „jubila“ta, krutega absolutista in spletkarja dr. Grozda, brezvestneža, ki je zavrgel doslednost že davno v ropotarnico svojih temeljito izpremenjenih nazorov. V dr. Grudnu se od časa do časa bori dobrohotna poštenost proti nalezljivim vplivom salonskega kovarstva, toda Gruden ni mož, ki bi se jim mogel zoperstaviti. Tudi on izpregleda, da je taktika prvoboriteljev za „narodni blagor“ neizpremenljiva. Zurnalistična Ščuko si je Cankar izbral kot tolmača svoje od gneva in stida prekipeljavajoče duše. Krasno izklesan značaj cellega človeka, revolucionarja, kateremu se je zastudila ogabna igra salonskih intrigantov. Pl. Gornik, ta „nedolžen“, neveden, neroden, toliko oboževan in kolikor toliko odkritosrčen človek s svojim vplivom in denarjem je nesrečna os vseh intrig. Tepček se vlóvi v spretno nastavitvene mreže, ki mu jih nastavi samoljubje Grudnove žene Helene. Nervozen jurist Kadivec in premetena Matilda sta osebi, ki dajeta primerno ozadje. In Mermoljevka! Izborna karikirana klepetulja, praveca predstaviteljica „narodnega ženstva“. V ostalih značajih nam je Cankar s krepkimi potezami orisal hlapce, klečplaznike, z eno besedo: podal nam je kolektivno sliko slovenskih špisarjev s skrivljenimi hrbtenicami in jezuljastimi telesi.

Premijera je izborna uspela. Režija g. Skrbinška je bila skrbno zamišljena. Igrali so dobro. Posebno so se odlikovali: g. Bratina, g. Bukšek-ova, g. Dragutinovičeva, g. Grom in g. Skrbinšek, ki je s kreacijo žurnalistične Ščuke pokazal svojo oboudobjanja vredno poglobitev. Tudi g. Sejnška, g. Velušček in g. Skerl so znatno pri pomogli k lepemu uspehu. Nekoliko po časen tempo v zadnjem dejanju je motil. M. G.

Dopisi.

Sv. Marjeta pri Moškanjcih. Na Stefanovo se je vršil občni zbor kmetijske podružnice. Imamo že nad 100 članov. Podružnica je imela krog 150

člani K prometa. Poleg orodja ima sedaj 14.000 K premoženja. Pri občnem zboru smo se temeljito razgovarjali o dalkih in o šoli. V kratkem imamo tu večje politično in gospodarsko zborovanje.

Novi koledarji. V zalogi tiskarne

Odpomoč stanovanjski bedi po zidanju malih stanovanjskih hiš z novimi študijimi načini zidanja. Kaže se, da se je poleti t. l. tukaj uvedeni način hitrega in štedljivega zidanja: „Lean“ v Mariboru udomačilo, odkar se je začetna prevzetost do stavb iz betonskih votlih kamnov polagoma gnila. Tako je sezidala tukajšnja stavbena tvrdka Kiffmann po tem sistemu v Trdinovi ulici 4 majhne stanovanjske hiše. Prebivalci dveh teh že govorih hiš se čutijo popolnoma zadovoljni, ker so stanovanja topla in ugodna, vključno tenkih betonskih votlih sten. Nadaljni dve mali stanovanjski hiši bosta gotovi za nastanjanje v pomladi t. l. Razen teh malih stanovanjskih hiš so se zidale po tem švedskem sistemu poslednje zgradbe: Eno 30 m dolgo stransko poslopje na glavnem kolodvoru, kot skladišče in prenočišče, nadalje eno 500 kv. m obsegajoče materialno skladišče na korškem kolodvoru, eno portirsko stanovanje s pisarno in garažo za skladišče petroleja d. d. „Danica“ in razne majhne prizidke. Ceravno znašajo meze in materialne cene skupno povprečno 40kratni znesek predvojnih cen

sv. Cirila v Mariboru sta ravno kar izšla: 1. Pisarniški skladni koledar za leto 1922, ki se je že lansko leto bil zelo prikupil. Stane brez poštnine 20 K. 2. Mali stenski koledar za leto 1922, nalepljen na kartonu. Stane brez poštnine 5 kron.

se iznaja pri teh stavbah z 25- do 30-krainim zneskom. K temu pride pa še kratka doba zidanja in hitro posušenje stavbe nasproti zidovju iz opeke, kar omogoči, da je taka stavba lahko po treh tednih pokrita in da se stranke lahko po nadaljnjih 6-7 tednih, če je letni čas ugoden, naselijo. Za prihodnjo gradbeno sezijo je projektiranih že več delavskih stanovanjskih hiš, malih vil in tudi enonadstropnih hiš. Tvrdka Kiffmann je tudi predložila mestnemu magistratu večji projekt za naselbino majhnih stanovanjskih hiš na mestnem Petekovem stavbišču v Melju, po katerem se bi tamkaj napravile po zgradbi 30 posameznih, dvojnih in hiš v vrstah skupaj 60 stanovanj z eno sobo in dvema sobama. Po možnosti naj bi bilo vsako stanovanje za-se ločeno s posebnim deležom vrta. Po vzorec naselbine majhnih hiš na Čehoslovaškem, v Avstriji in na Nemškem naj bi občina prevedla parceliranje stavbišča, dala napraviti glavne in stranske ceste in odstopila interesentom zemljišča proti odškodnini na lastne stroške, če se liče zavežajo, da bodo v določenem času z zidanjem začeli. 727

Inserirajte v „Straži“!

Ali ste že poravnali naročnino za „Stražo“?

SANI ZA SANKANJE

izgotovljene iz najboljšega lesa, prepassi iz špaga, najfinerše lakirane,

1 dvovprežne sanke s 6 sedeži,

2 enovprežne sanke

proda po ceni

Franjo Pergler, Maribor.

Mlinska ulica 44 5-6 692

Malo sobo ali kabinet, če mogoče s hrano (tudi samo hrano) išče mlad in soliden gospod. Naslov pod A. S. 726 Maribor, pošto ležeče. 726

Hlapec, ki zna v a k netska dela opravljati išče. Plača po dogovoru. Jakob Marin, Ruše. 729

Razpis službe. Mesto tajnika občine trg Konjice se odda z 1. febr. 1922. Pr. dnost imajo prosilci vpok dr. ž. uradniki, orožniki, samci. Ponudbe z zahtevo plače je vložiti do 20. januarja 1922. — Županstvo trg Konjice. 731

Išče se opekar

za izdelovanje zidne in strešne opeke. Ponudbe na 1-2 **F. A. Fornezzu Selnica ob Dravi.** 732

Veselo Novo leto

želi

Rudolf Niefergal

trgovec

Maribor, Koroška cesta št. 1.

HLODE

ne pod 25 cm premera smrekove in jelove, kupim. Cenjene ponudbe na upravo lista pod „Hlude 25“.

DOBRO IN PO CENI

kupite edino pri tvrdki

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2.

Zimsko perilo, obleke, klobuke, čevlje, dežnice, copate, nogavice ter razno galanterijsko blago.

Najceneje!

1-842

Solidno!

Ribje olje in emulzija od njega

se dobi

v novi lekarni pri „sv. Anehu“.

Maribor, Glavni trg 20, v hiši And. Mayer.

1-31

693

Srečno Novo leto

želi vsem svojim naročnikom, posebno

Kmetijskim zadrugam in Konsumnim društvom

GOSPODARSKA - ZVEZA - LIUBLJANA.

Podružnice: Celje, Kranj, Nov mesto, Radovljica.

Brzojavi: Gospodarska, Ljubljana.

Telefon št. 137.